

Jubileusz Profesora Leszka Garlickiego

W dn. 9 czerwca 2017 r. w Pałacu Kazimierzowskim na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się jubileuszowa uroczystość prof. dr. hab. Leszka Garlickiego. W Sali Senatu zgromadzili się rodzina, przyjaciele, współpracownicy Profesora, przedstawiciele uczelni krajowych i zagranicznych. Do Jubilatów skierowanych zostało wiele ciepłych słów uznania i podziwu.

Uroczystość jubileuszową, zorganizowaną przez Katedrę Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Warszawskiego, otworzył wychowanek Profesora prof. dr. hab. Marek Zubik. Witając Jubilata, rektora Uniwersytetu Warszawskiego, dziekana Wydziału Prawa i Administracji, dyrektora Instytutu oraz zgromadzonych gości, prof. Zubik zaakcentował, że aby mogło się pojawić nowe pokolenie uczonych, konieczny jest „ojciec” tego sukcesu – dziękując tym samym Jubilatowi za jego nieoceniony wkład i zaangażowanie w kształcenie młodszych pokoleń. Ceremonię otwarcia uświetnił występ chóru akademickiego Uniwersytetu Warszawskiego.

Jako pierwszy głos zabrał Rektor Uniwersytetu Warszawskiego Piotr Węgleński, podkreślając, że działalność Jubilata wykracza daleko poza Uniwersytet, ciesząc się światowym poważaniem, co sprawia, że Profesor Leszek Garlicki jest jednym z tych uczonych, z których Uniwersytet jest szczególnie dumny.

Następnie uznanie z ramienia Wydziału Prawa i Administracji, ale też studentów, wyraził Dziekan Wydziału Prawa i Administracji prof. dr. hab. Tomasz Giaro.

Głos zabrał również prof. dr. hab. Adam Bosiacki, dyrektor Instytutu Nauk o Państwie i Prawie, którego częścią składową jest Katedra Prawa Konstytucyjnego. Profesor Bosiacki nawiązał do okresu, w którym Jubilat był kierownikiem Katedry Prawa Konstytucyjnego, ale też przez długi czas dyrektorem Instytutu Nauk o Państwie i Prawie – dziękując

Jubilatowi za pomoc teoretykom prawa, praktykom i studentom, za „jasny i konkretny wykład oraz umiędzynarodowienie Uniwersytetu, Wydziału, ale też i Instytutu”. Profesor Bosiacki podkreślił rolę napisanego przez Jubilata podręcznika, określając go najbardziej „poczytnym”.

Przedstawienia sylwetki i dorobku naukowego Jubilata dokonał prof. dr hab. Janusz Trzcíński, wskazując, że Profesor Leszek Garlicki jest jednym z najwybitniejszych polskich konstytucjonalistów, o światowej sławie i uznaniu. Przez wiele lat wykładał prawo konstytucyjne na Uniwersytecie Warszawskim, z którym od początku swej drogi naukowej był związany. Profesor jest wykładowcą na najbardziej prestiżowych uniwersytetach na świecie, m.in.: Harvard University, Princeton University, Columbia University, Stanford University, Yale University, New York University, University of Chicago, Tel Aviv University, University of Toronto, Université Paris-I Sorbonne.

Profesor pełnił najwyższej rangi godności publiczne. W latach 1993–2001 był sędzią Trybunału Konstytucyjnego, a po zakończeniu kadencji został wybrany na sędziego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (2002–2012), co pozwoliło Jubilatowi na weryfikację poglądów teoretycznych w praktyce. Wiedza prawnicza Jubilata, jak zauważył prof. Trzcíński, zawsze była nakierowana na stosowanie prawa. Profesor Trzcíński podkreślił znaczenie tez i myśli Jubilata, które niezwykle często są przywoływane w polskiej i zagranicznej doktrynie prawniczej, jak też orzecznictwie Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego. Wskazał również, że to Profesor Garlicki stworzył fundamenty orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego.

Przez polskich konstytucjonalistów Profesor Garlicki został wybrany w 2001 r. na prezesa zarządu Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego. W 2011 r. został wiceprezesem Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Konstytucyjnego. Profesor jest też członkiem wielu kolegiów redakcyjnych i rad naukowych czasopism prawniczych zarówno polskich, jak i zagranicznych. Wielka kultura osobista Jubilata i Jego zaangażowanie w życie akademickie czynią z Niego wielki autorytet.

Profesor przez lata swej pracy zgromadził ogromny dorobek naukowy, jest autorem kilkuset publikacji, w tym szczególnie cenionego przez kolejne pokolenia studentów podręcznika do nauki prawa konstytucyjnego

oraz pięciotomowego komentarza do konstytucji. Profesor Trzeciński, przedstawiając dorobek naukowy Jubilata, podkreślił trud tego zadania, jako że ów dorobek wykracza poza standardowe ramy. Wskazał również, że Profesor Garlicki przez swą działalność orzeczniczą, naukową i dydaktyczną wywarł znaczący wpływ na budowanie standardów demokratycznego państwa prawnego i ochronę praw jednostki oraz na kształtowanie myśli młodszych pokoleń.

Następnie głos zabrali prof. dr hab. Tadeusz Ereciński i prof. dr hab. Marek Wierzbowski, wspominając wspólne studia w latach 1963–1968 i dalsze półwiecze spędzone z Jubilatą na Uniwersytecie. Profesor Ereciński zaczął od cytatu, pasującego w znaczącej mierze, jak powiedział, do Jubilata: „żyć to żyć lekko bez lekkomyślności, być wesołym bez swawoli, mieć odwagę bez brawury, zaufanie i radosną rezygnację”. Profesor Ereciński w swym wystąpieniu, niepozbawionym osobistych wspomnień ze wspólnych wyjazdów i spotkań, wy dobył to, co najbardziej charakterystyczne dla Jubilata – Jego zamiłowanie do pracy – mówiąc, że „biurko i pióro, a później komputer było i jest ulubionym sposobem na życie Jubilata”. Profesor Ereciński nawiązał w swej wypowiedzi także do korzeni rodzinnych, przywołując postać Ojca Jubilata – Stanisława Garlickiego, wybitnego adwokata, autora monografii o *Odszkodowaniu za wypadki*, która do dzisiaj należy do kanonów cywilistycznych i wciąż jest przywoływana w orzecnictwie i doktrynie. Profesor Ereciński, konkludując, powiedział, że niezwykle imponuje mu ironiczny stosunek do życia, do wydarzeń oraz ogromne – inteligentne, a czasami złośliwe – poczucie humoru Jubilata.

Profesor Marek Wierzbowski w swych wspomnieniach ze wspólnie spędzonych lat podkreślił talent przywódczy Jubilata, który ujawnił się podczas obozu wojskowego, gdy okazało się, że Jubilat ma tę nadzwyczajną cechę, że kiedy zabiera głos w dyskusji, wszyscy inni milkną. Podkreślił stabilność uczuć Jubilata do Małżonki i trwającą od drugiego roku studiów wierność zamiłowaniu do prawa konstytucyjnego.

Po przemówieniach Jubilatowi zostały wręczone odznaczenia: medal Uniwersytetu Warszawskiego, medal Komisji Edukacji Narodowej, a także srebrny medal honorowy Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu w Toruniu, przy którego wręczaniu prof. dr hab. Zbigniew Witkowski

odczytał adres skierowany do Jubilata, podkreślając, że odznaczenie jest wyrazem ogromnego szacunku i uznania dla cech osobistych Jubilata, który jest, jak mówił prof. Witkowski, „otwarty, ciekawy innych, sprawiedliwy w ocenach, odpowiedzialny i sumienny”. Następnie prof. Marek Zubik i dr Monika Żabicka-Kłopotek wręczyli Jubilatowi dwutomową księgę przygotowaną przez uczniów i przyjaciół Profesora, odczytując osobiste życzenia kierowane do Jubilata. W pierwszym tomie, zatytułowanym: *Minikomentarz dla Maksiprofesora. Księga jubileuszowa Profesora Leszka Garlickiego*, znalazło się blisko siedemdziesiąt artykułów dedykowanych Jubilatowi. Drugi tom: *Human rights in contemporary world. Essays in honour of Professor Leszek Garlicki* – został przygotowany przez autorów zagranicznych.

W odpowiedzi Jubilat wygłosił, z właściwym sobie dystansem i humorem, przemówienie, dziękując w szczególności prof. Markowi Zubikowi i całej katedrze za przygotowanie uroczystości, autorom, którzy przyczynili się do powstania księgi, jak i samemu Wydawnictwu Sejmowemu za jej wydanie. Profesor wyraził swą wdzięczność wobec Opatrzności, która – jak mówił – pozwoliła Mu spędzić życie w sposób ciekawy. Wspominał też o towarzyszącym Mu na wielu płaszczyznach życiowych szczęściu – zarówno w życiu rodzinnym, jak i tym zawodowym. Profesor zaczął od szczęścia najważniejszego – rodzinnego, które miało swój początek wraz z poznaniem Małżonki, z którą spędził prawie pół wieku; to małżeństwo stało się fundamentem dla całokształtu życia i rozwoju Jubilata. Życie zawodowe, które jakby układało się w klatki filmowe – jak to określił Jubilat – zaczęło się na Uniwersytecie i związane było kolejno w sferze patronatu z wybitnymi osobowościami świata nauki: prof. Stefanem Rozmarynem, prof. Janiną Zakrzewską, a potem z kolegami i przyjaciółmi, z którymi Jubilat miał przyjemność współpracować na Uniwersytecie Warszawskim – Zdzisławem Jaroszem, Januszem Mordwiłko, Ryszardem Piotrowskim. Przywołany też naszej pamięci został, już wśród nas nieobecny, prof. Wojciech Sokolewicz.

Kolejną z „klatek życia” Profesora były lata spędzone w Trybunale Konstytucyjnym, który w czasie kadencji Profesora był szczęśliwie w okresie kształtowania i rozwoju – był organem, któremu nie przeszkadzano w rozwijaniu działalności orzeczniczej. Następnie Profesor

opowiadał o latach spędzonych w Europejskim Trybunale Praw Człowieka i tu też wspominał o szczęściu, które sprawiło, że mógł zasiadać w trybunale w Strasburgu w okresie optymizmu orzeczniczego, okresie rozwijania nowych kierunków, pozbawionym współczesnego strachu i obaw. Na zakończenie pojawiła się refleksja, że smutno jest dokonywać podsumowań w obecnej rzeczywistości, z którą przyszło się nam zmierzyć. Aby jednak koniec wystąpienia nie był zbyt smutny, Jubilat, co dla niego charakterystyczne, powrócił do tego, co nastraja optymistycznie, a więc do ludzi, którzy w trudnych czasach pozostali wierni ideałom i potrafili utrzymać to, co stanowi wartość z punktu widzenia Europejczyka, prawnika, obrońcy rządów prawa i praw człowieka.

Po przemówieniu była okazja do wręczenia kwiatów i złożenia życzeń przez licznie zgromadzonych gości.

Część naukowa jubileuszowej konferencji, zatytułowanej „Rola prawnika w obronie państwa prawa”, objęła trzy wystąpienia wybitnych osobistości świata prawniczego: pierwszej prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Małgorzaty Gersdorf, wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego prof. dr hab. Stanisława Biernata oraz sędziego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej prof. dr hab. Marka Safjana.

Profesor Gersdorf zaczęła wystąpienie od osobistych wspomnień, podkreślając, że z uwagi na żoliborskie sąsiedztwo znała Jubilata od czasów dzieciństwa i miała okazję poznać rodzinę, w której wyrastał – rodzinę, jak mówiła, inteligentną, z tradycjami, przepojoną myślą patriotyczną. Pani Profesor wyraziła ogromne uznanie dla talentu, jasności umysłu i nieustającej „młodości” Jubilata. Podkreśliła, że Profesor Garlicki jest nie tylko wybitnym prawnikiem, ale prawym człowiekiem. W dalszej części prof. Gersdorf powiedziała, że Jubilat poświęcił całe swoje życie zawodowe budowaniu państwa prawa. Przechodząc zaś do jego roli prawnika, wskazała, że każdy prawnik powinien wykorzystać swą wiedzę tak, jak potrafi, by zbudować lepszą rzeczywistość prawną. Apelowała do sędziów, by w trudnych czasach strzegli swej niezawisłości i niezależności.

Następnie głos zabrał prof. Stanisław Biernat, który zaczął swą wypowiedź od podkreślenia, jak wiele sądownictwo konstytucyjne zawdzięcza Jubilatowi, przede wszystkim jako autorowi wspomnianego już wielokrotnie podręcznika, redaktorowi wydanej z okazji

trzydziestolecia Trybunału Konstytucyjnego książki *Na straży państwa prawa*, jako sędziemu Trybunału Konstytucyjnego, autorowi wielu wyroków, uzasadnień, zdań odrębnych, jako komentatorowi orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego (ukazującego się corocznie w „Przeglądzie Sądowym”). Profesor Biernat podkreślił także rolę sędziów w obecnej sytuacji, nawiązując do konferencji zorganizowanej przez Krajową Radę Sądownictwa w styczniu 2016 r. i wypowiedzi Jubilata, który już wówczas wskazywał na potrzebę przejęcia zadania odmowy stosowania niekonstytucyjnego przepisu przez sądy. Profesor Biernat akcentował również rolę adwokatów i radców prawnych, którzy powinni wykazywać się znajomością konstytucji i determinacją w dążeniu do jej przestrzegania. Wskazał, że prawnicy powinni dążyć do konfrontacji polskiego prawodawstwa z wzorcami „europejskimi”.

Podobną tezę wyraził w swym wystąpieniu prof. Marek Safjan, podkreślając, że współcześnie sędzia powinien widzieć szerszą perspektywę stosowanych norm, powinien sięgać do konstytucji, prawa europejskiego i międzynarodowego. Profesor Safjan zaakcentował spoczywającą na prawnikach obowiązek aktywnego występowania w obronie państwa prawa. Podkreślił, że brak głosu jest cichą zgodą na to, co się dzieje, a prawnik, który przyjmuje postawę bierną, w istocie traci legitymację do wykonywania zawodu. Na prawnikach, jak mówił prof. Safjan, ciąży obowiązek upowszechniania wiedzy o tym, czym jest państwo prawa – pamiętając, że bez tej wiedzy społeczeństwo pozostanie bezbronne. Dlatego zmianie powinien ulec sposób komunikacji ze społeczeństwem i język uzasadnień wyroków sądowych. Profesor Safjan w swej wypowiedzi wielokrotnie podkreślał szczególną rolę, jaką odegrał Jubilat w budowaniu standardów demokratycznego państwa prawa.

Wystąpienia te były zaczątkiem ciekawej dyskusji w przedmiocie ważnych i aktualnych problemów konstytucyjnych, zwłaszcza związanych z rolą środowisk akademickich, sędziowskich oraz adwokackich w dzisiejszej rzeczywistości politycznej i prawnej.

Marta Derlatka – dr, adwokat